

СУБ'ЄКТ-СУБ'ЄКТНІ СТОСУНКИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У КОНТЕКСТІ ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Проблема підготовки кваліфікованих кадрів є однією із найбільш серйозних, що потребує пильної уваги сучасної вітчизняної освіти. Сьогодні для подальшого розгортання практики особистісно-орієнтованої освіти необхідна підготовка фахівця не тільки як професіонала, який володіє всім змістом певної професії, але й як особистості, здатної до самовдосконалення та самореалізації у професійній діяльності, тобто становлення фахівця як суб'єкта професійної діяльності.

Суб'єктність людини за своєю сутністю пов'язана зі здатністю індивіда власну життєдіяльність робити предметом практичного перетворення. Основою суб'єктності є установка на буття у відповідній професії. Дослідження закономірностей та механізмів формування морально-етичної культури фахівця потребує звертання до внутрішнього потенціалу суб'єкта, який визначається певним рівнем інтелектуальних, емоційних, вольових, фізичних можливостей, практичних вмінь та навичок, що виявляються у сфері діяльності даної особистості. Суб'єктний потенціал особистості реалізується в суб'єктній позиції, що розуміється як системне утворення внутрішніх елементів суб'єкта відповідно до зовнішніх умов його життєдіяльності, відзначається відповідністю цілей, мотивів та способів дій суб'єкта освітнім вимогам, підпорядкуванням завданням особистісного самовдосконалення. Важливою умовою розвитку суб'єктної позиції студента виступає відповідність та узгодженість зовнішніх освітніх впливів з його внутрішньособистісним потенціалом, «внутрішніми умовами». Для того щоб суб'єктна позиція студента – майбутнього професіонала стала реальністю, необхідним є зустрічний рух обох головних суб'єктів педагогічного процесу – викладача та студента. Суб'єктна позиція виступає у певній мірі як антипод нормативно-рольової позиції; виражає та розвиває індивідуальність, авторство, суб'єктивність особистісної позиції, вихід за межі заданої діяльності, визначення перспектив подальшого саморозвитку; надає діяльності неповторної своєрідності.

Суб'єктна позиція особистості студента – складна цілісна система, що структурно поєднує різні компоненти та способи взаємодії між ними. Структуру суб'єктної позиції можна подати як сукупність мотиваційно-ціннісного, регулятивно-діяльнісного та змістового (когнітивного) блоків. Провідним, безумовно, є мотиваційно-ціннісний блок, який поєднує ціннісні орієнтації, професійні мотиви, професійну спрямованість, навчально-пізнавальні мотиви, потреби та інтереси, моральну складову тощо.

Найбільш оптимальна, активна позиція особистості студента у навчально-виховному процесі залежить від психологічно й дидактично точно вибудованої системи суб'єкт-суб'єктних стосунків. Назвемо деякі принципи побудови такої системи: ставлення до студента як до вільного, рівноправного та самоцінного партнера; готовність будувати позитивні стосунки навіть всупереч його негативному ставленню до себе та інших; безумовне прийняття студента таким, яким він є; відкритість, щирість, довіра, чесність, порядність, прагнення до взаємодії. У реальному педагогічному процесі у центрі такої системи опиняються три суб'єкти: викладач як суб'єкт педагогічної діяльності, студент як суб'єкт навчальної діяльності та навчальна група як колективний суб'єкт навчальної діяльності.

Випускник сучасного ЗВО повинен бути відкритим світові, як і світ відкритий для нього. Існування високоосвіченої людини, з високим рівнем загальної і духовно-моральної культури, «культури гідності» (О.Асмолов) дозволяє вийти за межі власного буття, у світ, сповнений іншими людьми, взаємодіяти з ними, збагачуватися новими ідеями, смислами, цінностями та засобами їх реалізації. У такий спосіб є необхідним перенесення акцентів у змісті вищої освіти у бік збудження, формування інтересу до освіти як феномену культури, як умови цілісного розвитку особистості студента, як чинника його професійного та життєвого успіху, як умови добродісного життя.

Досвід показує, що ефективність освітньої технології багато в чому залежить від встановлення суб'єкт-суб'єктних стосунків між викладачем та студентом за умови їх взаємної відповідальності за якість професійної підготовки та особистісного зростання студента, за умови довірчого та чесного спілкування. Якими б не були активність, зацікавленість та самостійність самих студентів, рівень їх творчих здібностей, все ж таки значущим фактором та умовою якісної підготовки спеціаліста залишається викладач і особливо його добродісні стосунки зі студентами.

Для студента викладач як носій високого рівня загальної культури, освічений, інтелігентний, вихований, тактовний, порядний, з розвиненим почуттям гумору, з оптимістичним поглядом на життя, безумовно, буде професійно та особистісно значущою, авторитетною людиною, з якою хочеться творити, співпрацювати, відкривати щось нове; зустрічі з таким викладачем будуть для студента справжньою подією в його професійному та особистісному зростанні.

Студент як суб'єкт своєї навчальної та професійної діяльності під час навчання повинен навчитися найголовнішого: вміння вчитися; вміння обирати з багатьох джерел інформації найбільш необхідне, позитивне та життєдайне, критично ставитися до сучасного інформаційного впливу; з багатьох культурно-дозвіллевих пропозицій – ті, що сприяють особистісному розвитку; бачити мету, розуміти смисл (або шукати його) того, що, як і для чого робити, щоб залишатися людиною; мати

усвідомлену установку та спрямованість на майбутню професійну діяльність як умову самореалізації.

Р. О. Яровий

ПЛАГІАТ У РОБОТАХ СТУДЕНТІВ

Плагіат у студентському середовищі існував завжди, але з розвитком інтернету він набув колосальних масштабів. Плагіат не сприяє розвитку креативних та творчих здібностей студента, ускладнює процес оцінювання знань та навичок студента. Також плагіат негативно впливає на міжнародне освітнє й наукове середовище.

Інтернет-бази електронних матеріалів, контрольних робіт, рефератів дають змогу багаторазово використовувати і розповсюджувати таку інформацію.

Для перевірки таких робіт існують декілька програм, які шляхом автоматичного порівняння текстових документів в електронній формі з базою даних інших текстів створюють умови для швидкого виявлення плагіату.

До електронних програм, які перевіряють текстові документи на наявність плагіату, відносять такі:

система **Turnitin** (<http://submit.ac.uk/>). Ця система перевіряє текст на унікальність за допомогою своєї бази дипломних робіт, авторських текстів, монографій тощо та у разі відсутності даного тексту в своїй базі доповнює ним базу, створюючи тим самим досить прості умови для виявлення джерел оригінального тексту;

інтернет-сервіси перевірки текстів на унікальність та відсутність в них плагіату в режимі он-лайн — **AntiPlagiat.ru** (<http://www.antiplagiat.ru>). Принцип роботи цього сервісу досить схожий на принцип роботи **Turnitin**;

Advego Plagiatus (<http://advego.ru/plagiatus/>) – програма пошуку в інтернеті часткових або повних копій текстового документа з достатньо простим інтерфейсом, яка показує ступінь унікальності тексту, джерела тексту, відсоток збігу тексту. Також програма перевіряє унікальність зазначеного URL;

Etxt Антуплагіам – програма для перевірки унікальності тексту, яка дозволяє провести детальний аналіз тексту і визначити оригінальність статті в процентному співвідношенні. **Etxt Антуплагіам** має також он-лайн версію для перевірки коротких текстів.

Etxt Антуплагіам та **Advego Plagiatus** є дуже схожими між собою програмами як за функціями, так і за аналізом та оцінкою результатів, проте вони мають деякі розбіжності у пошуку та самому принципі роботи, тому найбільш ефективним буде одночасне використання обох програм.